

ЗАПОВІДАЮТЬ, ЩО ФОРД ТАКИ ВИЗНАСТЬ ЮНІЮ

МІЛВОКІ. — На конвенції Юнайтід Отомобіл Воркерс заповів Гомер Мартен, президент цієї організації, що незабаром усі автомобілі, що їх вироблятиме Форд, матимуть значок юнії. Інакше, казав він, Форд не зможе робити бізнесу в Америці. Мартен твердив, що це може статися, ще „заки сніг упаде“. Як теж заповів, що правдоподібно треба буде оподаткувати кожного члена організації по 25 центів на місяць, щоб зібрати фонди, потрібні на кампанію за втягнення робітників Форда до юнії. Мартен іше додав, що його не журить те, що Форд заявив, що ніколи не визнасть юнії, бо таке заявляли теж Алфред Словн з Дженерел Моторс і Волтер Крайслер та „обидва змінили свої переконання“.

ГРІН ЗВЕРТАЄ УВАГУ НА КОМУНІСТІВ.

АТЛЕНТИК СІТІ. — Вільям Грін, президент Американської Федерації Праці, каже, що до Комітету Промислової Організації вдерлися комуністи і це через їх впливи Гомер Мартен, президент Юнайтід Отомобіл Воркерс, заявив, що його організація визнає сидячі страйки і буде їх далі вживати як засобу боротьби. Грін каже, що Юнайтід Отомобіл Воркерс є нічим іншим, а тільки філією Комітету Промислової Організації. Грін теж твердив, що коли тепер приходять до непорядків і заворушень та проливу крові в автомобілевих чи сталевих страйках, то це тому, що організаторами тих страйків є головню комуністи з рядів Комітету Промислової Організації. Це вони апелюють до сентименту, де треба розваги і спокою, а спричинюючи тим проливи крові, посупають нечесно й злочинно.

КОМУНІСТИ ЗА КОМІТЕТ ПРОМИСЛОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

НЬО ЙОРК. — Ірл Бровдер, генеральний секретар комуністичної партії в Америці, заявив, що комуністи є задоволені з політики Комітету Промислової Організації, бо ця організація зростає, а з нею зростають і симпатії комуністичної партії. Для комуністів, казав Бровдер, бізнес поправився до цієї міри, що вони задумують видавати два щоденники: один у Шікаго, а другий у Сан Франсиско.

НАЗВАЛИ ГРІНА ЮДОЮ.

МІЛВОКІ. — Гомер Мартен, президент Юнайтід Отомобіл Воркерс, назвав на конвенції цієї організації Вільяма Гріна, президента Американської Федерації Праці, Юдою Іскаріотським, зрадником робітничих інтересів.

„НОВИЙ РОЗДІЛ“ І РОБІТНИЧА СПРАВА.

НЬО ЙОРК. — Сенатор Гоффі з Пенсильвенії, говорячи радіом, зазначив, що робітничий рух на брав тепер великої сили, тому, що оперся на „Новий Розділ“ президента Рузвельта. Цьому „Новому Розділові“ завдячує свій надзвичайний зріст Комітет Промислової Організації. Сенатор хвалив робітників за їх змагання обняти юнією сталевий промисл. Він теж громив тих капіталістів, що є противні юніям.

І НЕГРОМАДЯНИ МОЖУТЬ СЛУЖИТИ В АРМІЇ.

ВАШИНГТОН. — Від 1938 р. не могли би бути в армії негромадяни. Таке вирішено законом. Та тепер це буде злагоджено. Ті чужинці, що є в армії, зможуть остатись, але під присягою, що негайно пороблять кроки, щоб якнайскорше стати громадянами.

ПРОТИ ВИСЛАВЛЮВАННЯ ВІЙНИ.

МЕКСИКО. — На Пан-Американ Едьюкейшенел Конференс, іде агітація за те, щоб створено вчительську міжнародню комісію на те, щоб вона перевела ревізію шкільних підручників і викинула з них те все, що вихвалює війну. Американські делегати заявили, що здержатися в цій справі від голосування.

РЕПУБЛІКАНЦІ НАЗИВАЮТЬ ЛЯ ГВАРДІЮ „ЗРАДНИКОМ“.

НЬО ЙОРК. — Виборча акція вже в повнім розгарі. Це пізнати і з заяви новоствореного републіканського комітету, який заявився за вибір сенатора Ковпланда (демократа) посадином міста, а проти републіканця Ля Гвардії. Комітет називає Ля Гвардію „републіканським ворогом ч. 2“, вважаючи, що президент Рузвельт з своїм „Новим Розділом“ є „ворогом ч. 1“. Комітет каже, що Ля Гвардія є тепер у спілці з комуністами, а до конгресу кандидував колись на соціалістичний лісті. Закликають Ля Гвардію фальш, навіть у відношенні до лавд, до яких він забігає, щоб дістати їхні голоси, закладаючи своїми виступами проти Гітлера повну клопоту американському уряду.

ДОГЛЯДАЧ БОЖЕВІЛЬНИХ ПОБИТИЙ НА СМЕРТЬ.

У провінційнім заведенні для божевільних в Панока був занятий у кравецькій робітні як доглядач В. Потер. Знаходився там також один божевільний кравець, що від року не мав ніяких нападів божевілья й тому його не вважали за небезпечного. Несподівано згаданий божевільний кинувся з грубим держаком на Потера й побив його так тяжко по голові, що Потер стратив свідомість. Привезений до шпиталю в Едмонтоні помер, не відзисавши свідомости.

НАПАД НА УКРАЇНЦЯ.

Два невідомі покищо бандити напали на Івана Турчина, розвозчика молока української молочної „Роджерс Дейрі“ у Торонті (Канада), сильно його побили та ограбили з грошей. Бандити чатували на Турчина в тінях його гаражу, за домом на Кейк Евеню. Один бандит копнув Турчина в черево. Побивши його, обшукали його кишені.

ГРАБІЖНИЦЬКИЙ НАПАД В ІНСТИТУТІ ІМ. М. ГРУШЕВСЬКОГО.

В Едмонтоні трапився зухвалий грабіжницький напад, якого жертвою влав сторож Інституту ім. Грушевського, що мешкає в партері дому. Коло 3 години рано пробудився сторож Інституту, Андрій Жмурко, почувши якийсь шелест у своїй невеличкій кімнаті. Він думав, що то кіт дістався до кімнати крізь відчинене вікно. Але, протерши очі, побачив високого чоловіка у віці біля 23 років, з ясним волоссям на голові, котрий тримав спорний кусник одноцалевої рури від газу. На крик сторожа грабіжник в одній хвилині вискочив крізь вікно, забравши з собою штапи сторожа, в яких кишені знаходилися 23 долари в банкнотах. Вискочивши на маленьке подвір'я між будинком Інституту і сусідньою галеєю, грабіжник вскочив крізь відчинене вікно до галі, перебіг і та вискочивши другим вікном, дістався до притикаючого городу, а звідтам на вулицю.

ДОВЖНИКИ ДО ВЯЗНИЦЬ.

Грецький уряд задумує карати в'язницю всіх несовісних довжників. Новий закон знає два роди арешту: тяжкий за неплатення податкових довгів і за неплатення довгів та відсотків. Лекшу кару дістають ті довжники, які відтягаються з зайлатою капіталу. Покищо уряд підготував 200 келій для несовісних довжників. Купці згодаються, що тепер піднесеться моральність платників у Греції.

ОБМАЗАЛИ ДЬОГТЕМ І ПРЯМ.

Провінційна поліція арештувала 16 чоловіків в містечку Оренджвил (Канада), обвинувачуючи їх у насильстві над торонтономцем. Торонтонець підозрівали, що він залинявся до одної жінки на піквіку. Чоловік зіібрав своїх приятелів, торонтонець зловили, обнажили та обмазали дьогтем і обсапали прям. Суд засудив виконавців на заплання карі по п'ять доларів.

ПЕРША ГАЛИЦЬКО-УКРАЇНСЬКА ФІЛЬМА.

Українське кіно-виробництво „Фото-фільм“, на чолі котрого стоїть український фільмовий режисер Ю. Дорош, вікінчує першу галицько-українську фільму. Фільма зветься „До добра і краси“. Вона охоплює стан нашої кооперації, вплетений у форму акції в нашій рідній середовищі. Сценар фільми написали два українські письменники: Р. Купчинський і В. Софронів. Акція відбувається в різних містах Галичини, де є головні кооперативні осередки. Кошти продукції покривають зі своїх фондів кооперативні господарські центри.

Головну роль виконує Андрій Поліщук, відомий оперовий артист, його партнеркою є Маруся Саф'янівна, молода, талановита кіно-зірка.

ТРОЄ ДІТЕЙ І ЮНАК УТОПИЛИСЬ.

Троє дітей купалися недалеко греблі на ріці Сурих у Манітобі. Вода понесла їх на глибини і 22-літній Міров почувши крики, поспішив на рятунок, хоч сам не вмів пливати. Пливучи за 3 і пів-річною дівчинкою захлинувся й пішов на дно разом з 3-ма дітьми. Всі спроби врятувати нещасних не вдалися.

ЗГОРИЛИ 4 МІЛІОНИ ПАПІРОСОК.

У Горенс, у Данії, згоріла фабрика тютюнових виробів. З димом пішли 4 мільйони папіросок і цигар та тютюнового сирівцю. Загальна шкода сягає 6 мільйонів зл. 450 робітників залишилися без праці. Причина пожежі невідома.

СМЕРТЬ ВІД ЛІКВ ЗНАХОРА.

В Чернівцях померла жінка відомого проф. Купаренку, яку лікував „чарівник“ Гольдей. Жінка, професора нездужала від довшого часу на параліж суглобів. За порадою рідні покатили до неї фельдхера Гольдея, який приладив ліки з різних зіл і перебіг кілька масажів. По однім таким масажі прийшла смерть. Гольдей арештували і посадили до в'язниці. Всеж таки Гольдей не дає за програму і покинув на свою оборону між іншими доньку судового урядовця, яку викував своєю методою масажів з подібної нещастя.

ВИНАГОРОДА ЛІКАРІВ У СТАРОВИНІ.

За часів вавилонського короля Гамурабія (2250 років перед Христом) лікар діставав за виликування недужого 10 штук срібла, зате за недостатню операцію, що спричинювала смерть недужого, відтінали лікарів обі руки. У старовинній Персії платили лікарям ослими. Скільки ослів залежала від становища недужого в державі. В Китаю кожна багата родина мала свого лікаря і платила йому постійно платню так довго, доки всі були здорові. Коли хтось захворів, лікарів відтягали за нестачу платні; на випадок смерті можна було не заплатити цілорічної платні. Тому то лікарі намагалися з усіх сил не допустити до поширення пошестей.

УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД ЦЕРКОВНИХ КНИГ.

Комісія Перекладу Святого Письма і богослужбових книг при Українському Науковому Інституті під головуванням митрополита Дениса 5 липня 1937 року ухвалила признати за згідні з грецьким оригіналом та (коли були місцеві особливості) з уживаним православною церквою в Польщі церковно-слов'янським перекладом — такі переклади українською мовою: 1) Малого Октоїха; 2) чину Загального Молебня; 3) Молитов перед св. Причастям; 4) Великого Канону; 5) чину Похорону Мира; 6) чину Похорону Дітей; 7) чину Похорону на Світлому Тиждні; 8) чину Молебня в державні свята; 9) чину Молебня перед початком науки; 10) чину Сповіді; 11) чину Сповіді й св. Причастя хворого та 12) акафисту Пресвятій Богородиці. Перші три переклади виконав професор Михайло Кобрин, великодідний канон перекладав проф. Михайло Кобрин та Віктор Якубовський, решту перекладів запроєктувала Луцька Підкомісія під головуванням луцького єпископа Полікарпа. Усі переклади були остаточно зредатовані Українським Науковим Інститутом.

СКАЖЕНІ ПСИ І КОТИ У ЛЬВОВІ.

Ветеринарний відділ магістрату ствердив скаженню у 18-ох псів, одного kota і коя, що їх власників знає. Не вдалося ствердити, до кого належить один скажений пес. Ці скажені пси і коти покусали 29 осіб, які беруть шіплення. Крім того пси і коти покусали 263 особи, але обсервація виявила, що їх покусали здорові пси.

АНГЛІЙЦІ КУПУЮТЬ ЗАЛІЗО ВІД РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

Хоч Англія тихо поборює ген. Франка, бо боїться, що він стане по стороні італійської і німецької політики, вразі перемоги, то проте купує в нього залізну руду, і в той спосіб хоче чи не хоче, скріпляє його економічно. Причина цього є те, що Англія, переводячи свій величезний план зброєння, пекуче потребує залізної руди, якої внаслідок загального світового зброєння вистади стало обмаль.

ЧИ Є ШЕ ДЕ ДРУГИЙ ТАКИЙ КІНЬ?

Його ім'я Барні й тягне молодчарський віз у Торонті. Коли знайдеться недалеко театру, де великими оголошеннями повідомляють, що „Холодно в середині“, цей кінь зараз вступає на хідняк так далеко, як коневі дозволено, голову простягне майже до дверей, звідки віє холодний подув. Прохожі дивуються і сміються, а кінь нічого собі з цього не робить, тільки час від часу оглядається, чи не заанадто викрутив веза, щоб молоко в фляшках не знайшлося на дорозі. Молочар каже, що виглядає так, начеб цей кінь відчуває написи, бо під кожним театром зо спеціальним приладом до охолодження він стає й лізе до дверей.

ПОЛЬЩІ ГРОЗИТЬ РЕВОЛЮЦІЯ

Десятки осіб убито. Мазури хапають за зброю.

ВАРШАВА. — Селянські розрухи в Польщі продовжуються. Поліція знов застрілила 14 мазурів із сіл Бохні, Рембова і Дубенки. Від часу рілльничого страйку, який розпочався 16 серпня ц. р., а який обернувся ступнево у кривавий бунт, польська поліція застрілила 47 осіб. Бунти, які почалися в околицях Кракова, поширюються на інші території. В Бучачі, східня Галичина, поліція також уживала зброї проти селян і ранила 20 осіб. Двох убито. По інших місцевостях ранено 60. Арештовано також 50 провідників польської партії „Строніцтва Людового“, яка розпочала той страйк, а разом повила агітацію серед польських селян, щоб вони домагалися повороту Вітоса, який живе тепер на заслання.

Робітники солідаризуються з селянами і викликали в Кракові 24-годинний страйк.

Антисемітизм шаліє також.

Рівночасно з політичними розрухами польських селян проти польської влади по різних місцевостях Польщі шаліють антижидівські виступи. Поверх 60 жидів потурбовано в Бранську. Місцеві польські умундуровані фашисти, скріплені іншими елементами з околичних сіл, нападвали на жидів та на їх склепи і грабили та побивали їх тісно. Подібні вибухи мали місце в Сточку, пов. Ломжа, та в кількох селах біля Острова. Жиди масово втікають до більших міст.

ПОЛЬСЬКА МОЛОДЬ ВІДСТУПАЄ ВІД УРЯДОВОЇ ПАРТІЇ.

ВАРШАВА. — Організація польської молоді „Легіон Молодих“, перевела серед своїх командантів анкету над питанням, як має ця організація далі відноситися до створеної недавно урядової партії „Обозу Зєднання Народового“. Команданти одягоголосоно заявили, що треба виступити проти цієї організації, бо вона не репрезентує ідеології нежидика Пілсудського. Треба зазначити, що „Легіон Молодих“ був перший, що приступив до урядової партії О.З.Н. та вже по кількох місяцях розчарувався. Влада закрила орган „Легіону Молодих“, „Даньство Праці“.

СОВЕТИ ЗНОВ ЗАСТРИЛИЛИ ДЕВ'ЯТЬ ОСІБ.

МОСКВА. — Совєтська влада знов застрілила дев'ятьох працівників лєнінградських фабрик за злогодійний саботаж і приналежність до „троцькістів“. Совєтська преса, подаючи звітлення про ці розстріли, не говорить, які уряди займали засуджені. Але з опису приписуваного їм саботажу виходить, що вони мусили бути „грубі риби“. Рівночасно совєтські часописи повідомляють, що усунено члена центрального виконного комітету, Н. Філатова. Його викинено з посади за те, що позорляв „ворогам народу“ проникати в адміністрацію.

ЯПОНЦІ ПЕРЕХОДЯТЬ ДО ОФЕНЗИВИ.

ТІЕНТСІН (Китай). — Японський штаб повідомляє, що його війська заняли Кальган, який являється свого роду „входною брамою“ до Монголії, як теж осягнули поважну перемогу над китайськими військами на 150-мильовому фронті. Також на фронті біля Шангаю японці посунулися дві милі вперед. Їх літаки дали бомбардують місто.

ІСПАНСЬКІ РЕВОЛЮЦІОНЕРИ ЗДОБУЛИ ЗНОВ ОДНО МІСТО.

БІЛЬБАО. — Іспанські революціонери здобули ще одно місто недалеко Сентандера, Торелявега, яке являється ключевим містом у комунікації Сентандера з іншими містами. Вони здобули його майже без боротьби, бо залога баскських військ зовсім здеморалізована. Після довгої перерви розпочалися наново бої під Мадридом. Літаки ген. Франка бомбардували місто, а також його артилерія обстрілювала позиції червоних. В околицях Вальенсії летунські формации революціонерів бомбардували місто.

„ГОРЕ ПЕРЕМОЖЕНИМ“

ПАРИЖ. — Здетронізований імператор Етіопії, Гайлі Селаязі, хотів продати 8,000 уділів етіопської залізниці Джібуті—Аддіс Абаба, але французька влада не дозволила йому цього зробити тому, що ці уділи буди виставлені на ім'я етіопського уряду, а тепер Етіопія є колонією Італії. Селаязі подав справу до суду, але французький суд також стану на тому становищі, що Етіопія є колонією Італії і він, бувши імператор, не має права в імені того краю переводити ніяких фінансових трансакцій.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Published daily except Sundays and Holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
4181 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Вид. "Свобода": BERGEN 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERGEN 4-1016.
4-0807.

За кождо зміну адреси платиться 10 центів.

У Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ЗГІНУЛИ ДАРЕМНО?

Минуло всього десять років від часу, коли згинули на електричній кріслі Сако й Ванцетті, а широкий загал ледви чи пам'ятає, хто вони були і за що згинули. А проте стоїть Месечусетс, американське судівництво й ціла Америка були довго виставлені під суд цілого світу, бо не тільки в Америці, але всюди по світі піднялися протести проти засуду на смерть Сака й Ванцетті. Хоч їх обох уважали "радикальним елементом", то це не спинувало й консервативно думуючих людей ставати в їхній обороні, бо виробили публічну опінію, що їх судили не так за злочин, який їм підсували, а як чужинців за їхні радикальні переконання. Дуже можливо, що якби комуністи не були вторкали до цієї справи своїх пальців і не капітулізували її для свого бізнесу, то Сако й Ванцетті були б сьогодні при житті. А принаймні була б заховалася довша пам'ять про цю трагічну подію. А так треба ставити питання в такий спосіб, як це зробив тижневик "Ді Нью Ріпоблік", що питається: Якаж користь зо смерті Сака й Ванцетті? І відповідає, що кожний адвокат признає, що ця трагічна смерть не змінила судової процедури, бо закони осталися такими, якими були. Навіть ні одна особа з тих, що були причетні до видання присуду смерті на Сака й Ванцетті, досі не виявила якогось жалю з приводу цього акту, ні навіть якогось сумніву щодо законності судової процедури, яку примінено до цієї справи. З цього виходило, що такі Сако й Ванцетті згинули даремно, якщо їхня смерть мала бути якоюсь наукою для цього краю. Так говорили голі факти. Та додає до цього "Ді Нью Ріпоблік", що певно було б Месечусетсі чи в інших штетах багато інших подібних випадків, а разом з ними і присудів на смерть, які випали у такий спосіб, як випали смертні присуди на Сака й Ванцетті, або прокураторія в Месечусетсі, чи деінде, не вважала за ту несправу, з якою прийнято в Америці й у цілій світі смертний присуд на Сака й Ванцетті.

Наше становище в цій справі добре всім відоме, бо ми у своїй часі, осуджували десятки разів постановлення суду у справі Сака й Ванцетті. Та тепер цікавить нас та проблема, яку видвигнув згаданий тижневик, коли поставив питання, чи всетаки смерть Сака й Ванцетті принесла яку користь. Важне це питання тому, що й у нас дуже часто видвигують різні люди це питання, коли згадують за ті наші молодечі жертви, які коротають свій вік у польських чи інших тюрмах, або гинуть на польських чи інших шибеницях, засуджені окупантами за українську ідею. І тут часто питається, чи є яка користь з цих мук і з їх смерті. Може тепер схочуть ті питання поставитись до цього принаймні так, як ставлялись до смерті Сака й Ванцетті.

Н. К. К.

ДВА ПРИЯТЕЛІ

(5)

Прийшов березень. Сніг зійшов, дерева і корчі показували перші сліди воскресаючого життя. На цвинтарі цвили перші весняні квітки. Артим пішов на кладовище підняти осліну могилу лисоскока і покрити її дерниною. Могилки бідаків навкруги були занедбані, забуті. Але сама природа змилосердилася над ними і вони покриті зеленню, з котрої визирали поодинокі квітки. Лисоскокові Артим загадав дати чесну могилу. Не тому, що то був старонський, а тому, що заприятелював з його псом. Йому було би соромно дивитись псові в очі, якби занедбав могилу його попереднього пана.

Оба пильно працювали. Старий робив мотилою, пес сидів коло нього. Неначе пильнував, чи пав добре робить. Коли пильно до чого призивався, все держав голову скісно і своїми розумними очима водив за вродим духом пана.

Парас півчогось то став неспокійно і трівожно розпиратися. Став на всі боки вітати, слухав, жалісно й трівожно

но заскакував. Одним скоком був коло свого пана і дріжачи притулювався до його ніг. Артим здивований витягнув свій каблучкований хрест по змозі просто й оглянувся.

Від фіртки кладовища ішов до нього поволи якийсь чоловік. Мав темне лице, чорні вуса і так само чорні, неспокійні, гострі очі. Подобав на цигана. Артим зараз доміркувався, що то циган, про котрого говорено, що вчора вечером у коршмі показував різні штучки картами і без карт. Була також заповіджена тресована малпа, та вона динув раніше здохла.

Старий повіз очима від цигана до пса, котрого поведінка була саме в тій хвилі було дуже чудне. Для всіх чужих півчогось дуже неприступний і приймав їх дуже неприхильно. Не хотів вставати перед ними в кут, а гаркав до них, гавкав, скалив зуби. Бувало, що зубами за літучих вхопив. Тепер цілий трясся і від пса старого не відступав. Циган був мабуть одним з тих людей, котрі вже своєю появою заневолюють набогострішу собаку і змушують до послуху.

Д-р Остап Грицай.

ШАШКЕВИЧЕВІ ТОВАРИШІ

1. Яків Головацький.

Про те, як то наш незабутній Маркіян Шашкевич зазнав мисливсь у Львові з Яковом Головацьким та Яном Вагилевичем, як уживався разом з ними в такій тісній дружбі, що їх стали називати "руська трійця", і як то вони згодом узалися всі три видати пропагандистський альманах "Русалка Дністровая", чули ми вже всі й раніш, і пригадуємо собі це все нині з нагоди столітніх роковин появи "Русалки" як загальної відомої речі. Затеж менше відомі нам подробиці про даліше життя й пізніші праці тих як-не-як незабутніх товаришів Маркіяна. Одно лиш знаємо щодо того певно, а саме, що ні Головацький ні Вагилевич не вдержалися до кінця життя на тому промисловому шляху національної праці й національної ідеї, що його вони колись, під вогнистим накроком Маркіянового духа, як одні з перших вказали українській громаді на землі Данила.

Але якби ближчі обставини того їх повернення в бік радничього відступництва?

Проще це хотів би тут саме розповісти дещо читачам нашої "Свободи", звертаючись з цього погляду покищо до Головацького.

Він — уроджений 17. X. 1814 р. в селі Чепелях, брідського пові, де його батько Федір був парохом — покинчив свої богословські студії у Львові чотири роки після того, як "Русалка Дністровая" вийшла у світ. Але з висвяченням на євхаристию не прийшлося йому легко. Тому, що — як знаємо — тодішній галицький митрополит Михайло Левицький (1774—1858) затримав собі гайдацького імя як одного з редакторів "Русалки" і почав йому робити всякого роду труднощі. Отак Головацький мусів аж виправдуватися перед царським губернатором Галичини, бароном Кригом, який його вкінці й помилував, затеж не хотів його ніяк помилувати власний князь церкви, згаданий митрополит Левицький, вирішивши, що з таким злочинцем, як редактор "Русалки", треба ще перевести й — канонічний процес! Сумне воно й неймовірне оте люте завзяття рідного достойника відносно рідної книжки, але це вже воно в історії України від давніх давен так, що її люди й то передові люди!

ху. Тою силою є очевидно не прихильність, а жах.

Лише старого сталося. З тисячею фаллів і морщин в перепаленій і звітлій шкірі воно виглядало як зів'яле, здуржене листя. Недовірливими очима під буйними бровами мірив надходячого.

— Доброї днини, Артиме! — ввічливо поздоровив циган.

— Спасибі! — воркнув старий, нахилившись назад над могилкою і підгортаючи мотилою глину.

— Делікатну собаку маєте. То хіба не вівчарський пес? — ввічливо поздоровив циган.

— Артимові й не снилося відповісти. Показав шмат дернини на могилу і став прикріпляти його галузками дози. Пес не відступав від нього. Тихенько скімлячи і ароматним тілом, присувався до нього, як мав би бачити.

— Ходи до мене, собачко, — надив циган. — Ходи сюди! — Кажучи це, циган цмокав, стрісав пальцями, клепав долонею по своїм коліні. Пес приляг черевом до землі. З усіма знаками неохоти та безси́лності проти приказу цигана, сунувся до нього.

— Пліч, сюди! — приказав Артим коротко. Пес оглянувся. Його бла-

на ніякого ворога не йдуть вам з таким завзяттям і з такою непримирною ненавистю, як на своїх! Лях от буде вам захистити на українці або москаля, чех на німця або мадяра, німця на ляха або москаля, а українця перед чужим бере хвіст під себе, а зуби показує головою своїм, і поки свого не знищить і не зруйнує, просвітку йому у світ не має. Бо це ось і після того, як Головацький, одружившись у пароху Криворівні, став урешті співробітником у селі Микитинцях, косівського пові, він з наказу митрополита був увесь час під доглядом одної з креатур Левицького, пароху в Пістині...

Але Головацький пімстився. Зазнайомившись ось із парохом Хомяком, Йосифом Сокольським, він мав нагоду побачити в нього дуже поважний тоді науковий німецький журнал "Цайтшріфт фір славянське Літератур", виданий у Липську лужичським літератором Йорданом, де й помістив в р. 1846 німецькою мовою статтю про долю українців у Галичині, але головню з погляду на депрессию таких типів, як митрополит Левицький. Ту статтю Головацький підписав псевдонімом Гаврило Русин. Це просто страшенне обвинувачення в сторону Левицького, через що позитивний здобуток такої статті про українського митрополита в поважній німецькій журналі всетаким вважати годі, коли у широті була вона виділяла дещо інше, як щоб Головацький поведінку митрополита був звязав тісно з духом тієї страшної реакції, що так пропам'ятно характеризує в Австрії епоху прекрасного князя Клеменса Метерліха. А так це знову тільки лютий лай "русина на русина", та ще дотого на чужому форумі. Притім зазначу зараз, що, як на ті часи, Головацький німецькою мовою писав дуже добре і дав з цього погляду ще й інші важні та цікаві праці — ось як відомий протест проти накидуваної нам тоді латинської абетки, або праця про Швайпольта Фюля, поміщена в 83-тій томі віденської Академії Наук — біда тільки, що за тим усім не стояла людина, яка твердо вірила в правду національної ідеї. А шкода, бо Головацький був чоловік талановитий, знав багато і вмів працювати, а в нас, українців, добрих і тямучих

робітників не надто багато.

Але Маркіянова "Русалка" не лишилася самотньою альманахом з того часу.

Наш Головацький ось виступив незабаром як редактор ще одного українського літературного збірника, що його він складав разом зі своїм братом Іваном, магістром хірургії у Відні. Той збірник мав заголовком "Вінок русинам на обличчя" і вийшов у Відні двома частинами 1846—1847 р. З тих двох частин цікавішою видається мені перша, тому, що тут значна кількість праць Шашкевича, між іншим і його, відома з "Русалки" казка, "Олена". А інтересне притім те, що той альманах брат Головацького, Іван, присвятив італійському князеві Люки, Каролеві Людвикові Бурбонові, що — як подає у своїй історії літератури О. Огоновський — пізнавши Івана Головацького, помагав йому грошми в його студії у Відні. Цеж не така то дрібниця собі оте знайомство італійського принца й українського літерата 40-ві років! В інших народів такі моменти використовуються за раз для відповідної пропаганди — ви уявіть лиш, що зробили нпр. поляки з такого знайомства якогось іх літерата з чужинним князем! А в нас широкий загал про те навіть не знає нічого. Чому? Бо тяжка ми раса, як казав про нас Франко, а він, сердешний, знав нас гаразд. І не менше цікаве притім і те, що коли брат Головацький писав один примірник нового збірника з дуже ввічливим письмом і до митрополита Левицького, то він не мав нічого пильнішого й мудрішого до роботи, як тільки прочитавши письмо, відслати їм книжку з і словами: "Не приймаю" (нехоту прийняти).

Затеж православний Рорачч, дівставши присвячену йому другу частину нашого збірника, не тільки, що не спішився її відслати авторам, а навпаки — писав Іванові 500 злр. на видатки друку.

От вам два розуми і два характери:

Український і сербський.

Але стежимо за роботою Головацького далі.

Своїми дотеперішими літературними та виступами і в громадянських справах, Головацький в епосі 1848 р. звернув на себе увагу нашого тодішнього громадянства в такій мірі, що коли в університеті у Львові утворено катедру української мови, літератури, то він уважався зараз як найпо-

видадовуваний призирана лють.

— Я вам щось скажу. Я ту собаку відкуплю від вас за три гульдені. За ті гроші купите собі вівчарську собаку.

— Не хочу! — відповів старий грубо. — Пустіть мою собаку до мене!

— Дам вам п'ять гульденів... — Лишіть мою собаку, бо... — Ого! — крикнув циган. — То цілком це ваша собака. В селі розказують, що ви пса протизаконно присвоїли собі. Ви його вкрали якийсь родині лисоскока.

— Вкрай! — зашипів уста старого. — Вкрай!

З таким наміром, щоби вкрати, рука Артимна ще в життя не доторкнулася чужої річч. Тепер, на старість якийсь волявистіт, каже йому, що він вкрай.

— Так, так, вкрай! — гаузував циган, котрого очі засвітили злорадно і лакомо. — На добавок це не звичайний крадіж, бо той пес не має цін. То не звичайна собака, а вчена. В такій собаці сидить великий маєток. Як пса не віддасте мені зараз добровільно, то піду до віяги, щоби вас заперли, бо ви злодій. Ви повинні дякувати Господеві, що я...

(Кінець буде).

важніший кандидат на це визначне місце, і був справді іменований професором української мови з д. 13. XII. 1848 р. Як такий, розвивав він тут свою наукову й публіцистичну діяльність до р. 1867, в якім то році суспендовано його як підозрілого у веденні тайної панславистичної, тобто — по нашому — москвофільської роботи. І це було так. Головацький іще в 30-тих роках підпав був під вплив московського вченого Михайла Погодіна (1800—1875), відомого батька галицького москвофільства; і користуючись його прихильністю для своїх праць — особливо ж у ділянці етнографічних розслідувань — схилився шораз більше в бік панславизму, що страшенно штурдними і крутими дорогами вів таки на лоні "Великої Русської Семі". Спершу, правда, Головацький був до певної міри виразником національних змагань рідного народу. Отак у славній тоді його розвідці про нашу мову, — прочитаній "на соборі руських учених" 23. X. 1848 р. — він гаряче боронить повної самостійності української мови і з гордістю наводить вислови чужинних авторитетів про її творчу живучість і красу. І його відома граматика української мови (1849), уложена з метою вчити такої мови, яка — як каже такий авторитет, як Огоновський — була схожа з літературною мовою українських письменників. І так само три повні університетські виклади, виголошені ним, були надихані любов'ю до рідної словесності і заповідали розгляд тієї найновішої української літератури, що творилася саме в Збруччє з виступом Корняківського, а в Галичині з появою "Русалки". Але, на жаль, де-далі Головацький став говорити й писати такою чудасною мовою, що студенти згодом перестали ходити на його виклади, виголошували Головацьким трохи не мертвою мовою наших старих літературних пам'яток. І замість викладати про живу літературу животоногового часу, Головацький відступав шораз даліше у темряву давніх століть, добуваючи звідтам та інтерпретуючи пам'ятки, цікаві хіба для спеціаліста, а дотого мовою, яка сама собою відстрашувала від нечітких нікому викладів.

Московська отруя, запущена в його духовість агентами Росії, почала робити своє.

Вона вбила в нього національну свідомість. Яків Головацький, колись активний співробітник Маркіяна Шашкевича і співредактор "Русалки Дністрової", став добачати як єдиний і найвищий ідеал своєї батьківщини — єдність з царською Росією...

Після того ось, як його суспендовано як професора львівського університету, він поїхав на етнографічну виставу в Москві, а описав був і в Петербурзі, де вголосив палку москвофільську промову, ніби накреслюючи тут дорогу нашим будучим москвофільським хруням, починаючи від безумного Івана Наумовича, а кінчаючи вже сучасними нам Дудикевичами та Бендасюками. Зате, правда, Головацький був представлений у Царському Селі цареві Олександрові II, — тому катові української мови, що створив указ з 1876 р. — а де-далі став високим царським достойником у Вильні, з платнею 3,430 рублів річно. Шож — рабам, що їм поклонилися, царі платили добре... І ще описав, аж до своєї смерті у Вильні 1888 р., Головацький написав чимало наукових розвідок та праць і творів, з чого я тут видвигну ще, як найцінніші для нас, великий збірник пісень галицької й угорської Руси (виданий О. Баянським у Москві 1878 р.). Та коли дивлюсь нині на довжелезний список тих, як кажуть, цінних праць Головацького, мені чо-

ПРАЦЯ ОБЄДНУЄ

"Наш Прапор" звертає увагу на користь, яку можна витягнути з фестивалів, пікніків і різних окрених чи їм подібних народних свят, на яких являється більше число громадян, і то з різних громад. І підкреслює, що такі імпрези повинні бути використовуваними для зацілювання національної спільноти. А щоб так було, треба, щоб вони були добре підготовані, щоб у програмі була виразно зазначена вища цілість, задля якої люди збираються. Треба, щоб усі люди об'єдналися, щоб найкраще людей об'єднує. На цю тему читаємо там таке:

"Візьмім простий приклад родинної спільноти. В добрій родині є спільні потреби, спільні переживання, спільна доля, радість і бажання. Чим більша однаковість думок, чим більше в членів рідні, добрі воли, тим сильніші між ними звязки спільноти; мовляв — "любляться як брати", члени рідні знають, що робити, вони спільно працюють, працюють за спільною родинною звязкою, скріплюють родинну спільноту. Якщо тільки починається там діюхування, то скорі один тягнеться до ліса, другий до біса".

"Подібно є теж з народом. Нарід, який є свідомий своїх завдань у кожній порі, нарід, якого члени знають, що робити, не має просто часу на сварю. Ця починається звичайно тоді, коли люди нічого не роблять і не хочуть робити, а сподіваються чуда. Наслідки загального лінивства мусять якось проявитись. Не образя подію охоплює пірий, хвороба тощо. На неорану народню ниву кидаються галапаси. У висліді — нужда, яка кожний у більший, чи менший мірі відчуває.

"У нас лежать неорані народні поля води. Ми не маємо своєї торгівлі, не маємо промислу, ремесла. Нужда всюди. Галапаси, хабазза — всюди. Одначе нам чомусь то робиться, що ми це усунемо... балакаємо, аж за вухами тріпці. Але пірий та хабазза не щезне від того. І ми ще більше балакаємо, або думаємо, який би то новий спосіб балакавання винайти, щоб не усунути нашу нужду, яка тисне кожному на мозолі і шораз більше розбиває всяку спільноту.

"На це нема іншої ради — як переробити наше порожнє поле, виринати хабазза, працювати на всіх ділянках нашого життя. Безперечно, що найкраще було б повести працю води спільними силами. Одначе у нас уже декуди розсереження пішло так далеко, що про спільну працю нема поки мови. Та це правдивих пробойовиків не сміє відстрашувати. Треба починати хонаб від найменших спільних гурточків; кілька охочих до праці завжди знайдеться; звідти поширювати гурт людей, зєдинених у спільноті праці. Як це вдасться закріпити в одній громаді — а при добрій волі мусить удатися, — тоді треба глядіти звязків з пробойовиками сусідніх громад; треба їм звязки зацілювати при кожній нагоді. І саме для цього дуже пригідні всякі імпрези. Іх треба повні використовувати для тієї цілі".

ЛІСТУВАННЯ РЕДАКЦІ.

Член У. Н. Союзу. — Ні, не зможе. Але на це є інша рада. Питайтеся про пораду, пишучи по українськи чи по англійськи на таку адресу: Flis, 222 Fourth Avenue, New York City.

мусь нелюбо й невесело глядіти на них...

І на його портрет, обвішаний парськими ордерами Станислава й Анни — теж.

3 ДНІ

ТАТОВІ ЛЕКШЕ — ЗАВТРА ПОХОРОН

Сердитись гетьманський „Наш Стяг“ з Шікаго, що „Свобода“ передрукувала зостаркравей преси комунікат, виданий таки самою „Радою Присяжних Союзу Українських Хліборобів Державників“, себто свого роду „кабінетом міністрів“ гетьмана Скоропадського, в якому Рада заявляє, що сама себе розвиває, бо „в теперішніх обставинах не може по совісті виконувати добровільно прийнятих на себе обов'язків супроти Української Землі, Української Нації та Української Держави“.

Отож самі члени Ради стверджують, що в „теперішніх обставинах“, як пише „Наш Стяг“, у рамках гетьманської організації вони не можуть „по совісті“ виконувати своїх патріотично-громадянських обов'язків. А для „Нашого Стягу“ це ніщо. Він таки далі надидається на тих, що сміють робити завваги „гетьманському“ рухові і далі обороняє цей рух, а навіть на доказ, що в цьому руху нічого від появи згаданого комунікату не змінилося, містить від гетьманського „центру“ таку телеграму: „Український союз хліборобів-державників розвивається. Формується нова активна організація. Все гаразд“.

Мимоволі нагадується історія одних братів, яких помер батько. Один брат каже до другого, що треба вислати третьому братові телеграму й повідомити його про нещастя, але так, щоб його наперед якось до цієї трагічної вістки приготувати. Один з них пішов до телеграфічного уряду і надав таку депешу: „Татові лекше. Все гаразд. Завтра похорон. Приїжджай“.

ПОЛЬСЬКИЙ „МУЖИК“

Під таким заголовком пише ньюйорський „Новий Світ“ редакційну статтю, в якій говорить: „Алямуєчі відомості приходять з Польщі. Демонстрації в околицях Ярослава і Кракова. Поділилася братня кров... Фізичний і духовий стан польського хлопа є відомий кожному і повинен бути знаний урядовим кругам. Це вже не польський селянин, не рілник, але польський мужик, резигнований фаталіст, голодний, упідлений нуждою, що живе без надії на ласці немісодержавної долі“.

„Новий Світ“ уживає тут слова „мужик“ у згіршливому розумінні і хоче довести, що польський уряд своєю нерозумною політикою довів польського селянина до згіршливого, понижального стану „мужика“.

Щодо нас, то ми вже це давно знали. Ми знали вже віддавна, що польське панування не тільки що не ушляхотило тих людей, над якими панує, але упідлює їх, убиває в них усе, що найкращого людина може мати в собі, псує їх честь та зводить до стану „мужика“. Добре, що „Новий Світ“ сам приходить до того висновку...

Але коли польське правління навіть своїх селян звело до ролі „мужиків“, то що тоді правління робить з іншими „народностями“? Чи в приступі широти зміг би це собі „Новий Світ“ уявити? А коли так, то чи можна сердитися на українців, що вони хочуть за всяку ціну увільнитися від цих „культурних“ впливів польського правління і хочуть жити своїм самостійним життям?

БУНТ СЕРЕД ЦИГАНСЬКИХ МОНАРХІСТІВ

Словацькі цигани незадоволені з останніх „королівських“ виборів у Варшаві, на яких вибрано циганським королем Януша Квека. Вони кажуть,

що при виборах навіть не було згадки про Антона Стойку, який належить до одної з найстаріших „клясократичних“ циганських родин і також має поважні права до циганського престолу. Словацькі цигани погрожують бунтом і кажуть, що не признають Квека королем, тільки помажуть на короля Стойку.

Тривожні вістки приходять і з Румунії, де також великий відлам циганів не хоче признати „найяснішого Януша Квека“. Одним словом, погано. Коли ще прибічна „рада“ розвивається, то тоді вже, Януше, таки абдикуй і передавай „корону“ синові.

АХ, ТІ СЛАВНІ „ПОЛЬСЬКІ“ ДОРОГИ

До графа Потоцького вибралася з візиту княгиня Ліхтенштайн з Чехословаччини. А що княгиня думала, що польські дороги бодай трохи подібні до чехословачьких, то вона, замісць поїздом, поїхала собі своїм авто. Але як тільки вїхала на польську територію, то відразу пізнала, що польські дороги заховали своєрідну прикмету відрубної польської культури, чи, по простому кажучи, мали такі вибої, що княгині аж рвалося в середині.

По таких кількохгодинній їзді авто остаточно таки мусіло зупинитися, бо переверну-

лося; лягло на плечі з колами вгору, наче здохла курка. Так пишуть про це польські газети і додають, що це побачив польський священник, а, думаючи, що сталося нещастя, побіг чимскорше до дому, схопив чашу зі св. дарами і чимскорше подався на місце катастрофи, сподіваючись тяжко раненої княгині.

Та по кількох хвилинах мертвецької тиші з авто почала висуватися фігура княгині. Ще по кількох хвилинах вона прийшла зовсім до себе і показала, що їй нічого страшного не сталося. Розчарований священник пішов до дому.

УВАГА! ТРЕНТОН, Н. ДЖ.!

Заходами Української Православної Громади влаштовується

ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 29-ГО СЕРПНЯ (SUNDAY, AUG. 29th 1937) НА ФАРМІ ЧУНКО YARDVILLE, N. J.

На цей останній пікнік запрошуємо місцевих громадян, а рівнож громадян з близьких околиць, завітати в чудовому парку. До тавця графітне краєва організація. На пікніку будуть добрі напитки і смачні перекуски. На випадок дощу пікнік відбудеться там же на фармі.

Початок пікніку в год 1-ий. Дорогочка: Іхати на Св.т Брод вул. до Бордівейн Роуд, там скрутити направо й Іхати аж до Гровв Роуд, тут скрутити вліво і за фармі Бачишина на тій самій дорозі слідуюча фарма Чунко, де відбудеться пікнік.

ВІД СОЮЗУ УКРАІНОК АМЕРИКИ.

На засіданні Управи Союзу Українок Америки, яке відбулося дня 10. серпня б. р., рішено в справі започаткованої СУА збірки на політичних в'язнів, щоб стіл про який є мова у відозвах, висланих СУА до Всесесного Духовенства, був переданий до Музею, який є при Українській Вишній Школі в Стемфорд, Конн. Передача відбудеться підчас офіційного відкриття Музею дня 5. вересня б. р. Супроти цього У-права СУА просить Всесесних Отців переслати до Союзу Українок ті збірки, які у себе задержують. У вересні ця збіркова акція буде закрита. До того часу треба мати імена всіх жертводавців, щоб вони були відомі та щоб ніхто з цієї причини не почував себе покривдженим.

Управа Союзу Українок Америки.

Китайське військо

Величезна армія, яку має Чан-Кай-Шек, це не лише його твір. Від Чан-Кай-Шека, який шла думка оснувати таке військо. Здійснили цю думку чужі інструктори, між якими визначився генерал фон Сект,

колишній головний командант Райхсвері.

Коли генерал - полковник фон Сект уступив із становища головного команданта німецького війська, запросив його Чан-Кай-Шек до Китаю, щоб зреорганізував китайське військо. Сект згодився і взявся за діло, щоб із різних частин китайського війська створити одну цілу армію. Передісім треба було змодернізувати цю військову силу. Сект оперся на здобутках багатолітньої праці свого попередника, полковника Бавера, колишнього співробітника генерала Людендорфа, який за війни здобув великий військовий досвід.

Коли Сект вернувся до Європи, китайське військо далі розвивалося за його вказівками.

Останніми часами був у Китаю ще один військовий фаховець із Німеччини, генерал фон Райхенау, щоб студіювати події в китайським війську.

Сьогоднішня китайська армія складається із півтора мільона вояків центральної влади у Нанкіні та більше як 800,000 вояків, якими розпоряджаються поодинокі провінції. Є теж окреме військо у Квантунгу та Квансі, що нараховує як і 150,000 вояків.

Виряд цієї велетенської армії був донедавна дуже бідний, однак останніми роками значно поліпшився.

Головне місце займає в китайському війську піхота. Піхота в кожній армії є її стрижнем, а китайська піхота тим більше. Китайські піхотинці озброєні головно російськими крісами та японськими скорострілами.

Артилерійські фабрики (які у Китаю три) виробляють польові гармати 75-мільметрові. Перед світовою війною доставив Круп до тих фабрик наймодерніші машини. Пізніше спроваджували також гармати і з Франції (Шнайдер-Крезо) і з Швеції, а кріси купували в СССР (т. зв. ремінгтонки). Та попри цю новітню зброю китайські вояки озброєні також у старі китайські шаблі й кин-

Have a Head for Quality Not a Head from Quantity KNOW WHEN TO SAY "WILSON-THAT'S ALL" AND WHEN TO SAY "THAT'S ALL"

MADE FROM GRAN-O-LATED GRAIN

© 1937 Wilson Whiskey Co., Executive Office, New York, N. Y. Wilson Whiskey Co. has granted a license to various other companies to produce similar products under license.

джали, які показались дуже небезпечні в рукопашній бою.

Воєнна вартість поодиноких китайських формацій різна. Найліпшою славою вітшається 37 дивізія „християнського“ генерала Фенга.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

У КРАМНИЦІ. ОВНІ. Це новий взір матеріялу на сукні? — Так, просто з фабрики. — А не облізе від сонця? — Неможливо. Цей кусник уже два роки лежить на виставі й не стратив коліру.

УКРАЇНКИ І УКРАЇНЦІ З ЧЕСТЕР ВІЛМІНГТОН, КОННІЛ, ФІЛАДЕЛФІЯ, ПЕНН.

Заходами Українського Народного Дому та всіх Національних Організацій, що приміщуються при Народнім Домі в Честер, Па., відбудеться

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 29-ГО СЕРПНЯ (AUGUST) 1937 РОКУ „ШЕСТИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ“

НА МЕКС ФАРМ У ВІЛІДЖ ГРІН, ПА.

ПОРЯДОК УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ ТАКІЙ: — Рано в год 11-тих Полева Служба Божа, яку відслужать місцевий парох о. О. Мишич, парох в Нюарку о. д. р. В. Клодніський і з Нортгемптон о. діякон Загоруйко. — В год 4-ий пополуудні розпочнеться Святочний Концерт, підчас котрого буде співають місцевий Хор Лісенка. Святочну промову виголосить о. Веселювський з Ню Йорку. — До 7-мих год буде пригравати оркестра Михайла Сидяка. — Будуть смачні перекуски та добрі напитки. Проситься всіх о чисельну участь і солідарність в інім дні. — Враз несподівано відбудеться все на галі Укр. Нар. Дому при 4-тій і Ворд. Боси будуть возити на фарму від год 10-тої рано і з поворотом від 7-мої вечером. — Комітет Українського Дня.

УВАГА! СЕНТРАЛІЯ, ПА. І ОКОЛИЦЯ УВАГА!

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ПАРОХІЯ В СЕНТРАЛІЯ, ПА. ОБХОДИТИМЕ

ПРАЗНИК ХРАМОВИЙ

УСПЕНІЯ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІ

в СУБОТУ, 28. і в НЕДІЛЮ, 29. СЕРПНЯ (August)

ПОРЯДОК БОГОСЛУЖЕНЬ: В СУБОТУ НА САМИЙ ПРАЗНИК РАНО УТРЕНЯ 9-та ГОДИНА. — ВЕЛИКА СОБОРНА СЛУЖБА БОЖА 10:30 РАНО, КОТРУ ВІДСЛУЖАТЬ ОКОЛИЧНІ СВЯЩЕНИКИ.

Сентральська Парохія запрошає місцевих і околицьних Парохій, Монт Кармел, Маріон Гайтс, Шемокін, Мейсвіл, Маганой Сіті, Фрексвіл, Майнерсвіл, Шенандог. Просимо всіх прийти до численної участі і звелічати наш старокравей звичай і Празник.

ЗАРАЗ ПО СЛУЖБІ БОЖІЙ РОЗПІНЕТЬСЯ ПІКНІК В СУБОТУ І В НЕДІЛЮ. На ПІКНІКУ буде пригравати оркестра Н. ГРАБАРОВИЧА.

КОМІТЕТ.

198-9

ЖІНКИ ВОЛОДІЮТЬ У ГОЛЯНДІЇ

„Леде де Конінгін“.

Тисячі й тисячі людей зіійшлося в Амстердамі, щоби бачити коронування королеви Вільгельміни 6 вересня 1898 року. Здовж домів тисячі лямпівнів, що вечором кидають світло на амстердамські канали. А самі голяндці в честь королеви носять стяжки помаранчевого коліру (барва династії Оранії). 5-го вересня приїхала Вільгельміна з матір'ю Емою. Регентку привітав відділ ляндсксхтів у ноші з часів князя Моріца, описла роздалися 101 гарматніх вистрілів. Зараз після привітання відїхала Вільгельміна й регентка серед окликів юрби до королівського замку. До 1808 року був це ратуш.

На другий день поїхала Вільгельміна до „Ніеве Керк“ (нової церкви) в золотий каритці, що їй її подарував голяндський нарід, — щоби зложити присягу. Найстарші генерали провозжали Вільгельміну, несли прапори. Королева привітала присутніх грімкими словами:

— Прийшла пора, коли я маю зобов'язатись додержувати голяндському народові його права та вольности. Гарний мій обов'язок і моє звання. Голяндський нарід невеличкий числом, однак великий завдяки своїй силі та характерові!

Опісля королева присягла на конституцію. Ледви Вільгельміна скінчила присягу, виступив найстарший „гербовий король“ і викликнув:

„Іх величність, королева Вільгельміна, цисарева Індії ступила на престіл! Хай живе королева!“

Із хорів роздався спів „Нумо дайкуте всі Богіві!“ а надворі окличники в барвистих одностроїх проголошують, що молода королева ступила на престіл. А як Вільгельміна вийшла з церкви, нарід одноголосно викликнув: „Леде де конінгін“. Знову роздалися гарматні стріли. Нарід, вимахуючи хустинами, співає стару голяндську „Пісню Вільгельміни“. Такі звичайні спокійні та повільні голяндці серед того захоплення наче ожили.

Рішальна гостина в Берліні.

Місяць після коронування, 6 жовтня 1898, відїдала королева Вільгельміна з матір'ю Німеччину. В Берліні на галевому обіді, який уладили в її честь, Вільгельміні між іншими представився молодий поручик почдамського гвардійського баталіону стрільців.

Вільгельміна спиталася генерала, який товаришив їй: Як називається цей гарний офіцер, що мені представився як третій черг?

— Князь Генрих Мекленбург-Шверін, ваша королівська величносте! Він знаменитий офіцер і танцюрист.

Ще тогож вечора запросили молодого поручника до танцю з наймолодшою королевою в світі. Як Вільгельміна вернулася до Гаги, то переконалася, що молодий офіцер зробив таку на неї глибоке враження, ніж вона зпочатку уявляла собі. Так то між обома прийшло до листування. Перед молодого королевою виринуло питання: чи пійти їй за голосом серця, чи покоритись волі міжнародної дипломатії. Послухала свого серця. Вийшла за молодого німецького князя, бо його полюбила, а не хотіла подружжя з дипломатичного вирахування.

30 квітня 1909 року сповістили декретом голяндському народові, що голяндський престіл забезпечений. Та знову не прийшов на світ наслідник престолу, лише наслідниця. Охрестили її: Юліана-Люїза-Ема-Марія-Вільгельміна.

Голяндська конституція постановляє, що королева не може мати занадто великого впливу на політику. Вільгельм III керму держави передав міністрам, залежним від більшости генеральної ради, та вже королева-вдова Ема як регентка не раз мішалась у державні справи і рішальним голосом, коли після смерті Вільгельма III мусіла взяти на себе відповідальність за долю країни. Ще більшу участь у рішальних справах брала королева Вільгельміна. У 1898 підписала королева проект закону про загальну військову службу. Новий закон постановляв: „Кожний, обов'язаний до військової служби, мусить цю службу відбутись особисто“. Голяндія має всього п'ять мільйонів населення, голяндські колонії п'ятьдесят мільйонів. Від 1900 року об'язує в Голяндії закон про введення загального шкільного примусу.

Королева Вільгельміна та світова війна.

Голяндія заскочила світова війна несподівано. Ще на кілька днів перед вибухом війни голяндський міністер війни сказав:

— Я точно розглянув усі вістки та приходжу до висновку, що до війни не прийде.

Тимбільше виповідження війни, що слідувало в 1914 році одно за одним зі скорістю блискавки, мусіли затрівжити Голяндію. Занепокоїлися го-

ляндці. Селяни та огородники не знають, що буде з вивозом їх продуктів. Огородники виривають кущі помідорів і кидають на гній, дрібні хлібороби продають за півдармо домашню птаху та безроги. Господині дому бачать уже в уяві ті дні, коли для родини не моглими ніде купити харчів, облягають крамниці. Вкладники облягають шади-чі каси. Всюди запанувала роздужа. Зі злиною королева Вільгельміна підписала приказ про пробну загальну мобілізацію. Рівночасно поручила всім голяндським заграничним представникам, щоб якнайвиразніше зазначили, що Голяндія бажає бути в війні неутральною.

Ще в скрутішому положенню опинилася Голяндія, коли Злучені Держави Америки зірвали з неутральності та приступили до війни. Дипломатичний заступник Злучених Держав у Газі заявив голяндському міністрові заграничних справ: „Президент Вільсон є думки, що це вийде на користь світовому мирові, коли й інші неутральні держави зроблять таксамо. В таку грізну хвилину голяндська королева й далі заявлялася за неутральність Голяндії. На засіданні ради міністрів вона заявила:

„Бережіть неутральности Голяндії! Я ніколи не підпишу виповідження війни, бо воно рівнялось би руйні нашій каріні. Ми нічого не здобули у війні, а все втратили. Радше зречусь престолу!“

Ці слова мали успіх. Вже на другий день міністер Людон повідомив американського дипломатичного представника:

„Голяндія не має причини займати таке саме становище, як Злучені Держави. Голяндія держатиметься політики строгої неутральности“. Так то Голяндія має завдячити це передовсім своїй королеві, що, не зважаючи на натиск, не дала втягнути своєї країни у воєнну заверюху. Голяндці все особисто виявили королеві свою подяку. Коли в листопаді 1918 року деякі комуністичні кола хотіли довести до перевороту, вистарчила поява королеви. Нарід випрат коні з королівського повою та серед радісних окликів повіз сам кариту королевою, королем і княжною поміж густі юрби народу. Чути було захоплені оклики: „Хай живе Оранська династія!“ Хай живе королева! Зворушена королева встала з дочкою та дякувала народові:

— Я знаю оцінити вашу вірність і привязанність і ніколи не забуду моїх обов'язків супроти рідного краю. (Кінець).

STANLEY A. SZELEST

MICHAEL J. KOSLOSKI

Польсько-українська фірма Кослоского й Шелеста спеціалізується в забезпеченні, перухомостях і корабельних картках. Вона займається всякого роду забезпеченням, як: від спалення меблів і домі, самоходів, на життя, та повноті власників реальностей і комерційних, від дощу, запоруки (бонди) і скляні шиблі.

Вона спікує і продає доми, фарми і крамниці. Дотримує корабельні карти, паспортів, дозволів на повноту власності маєтку, дозволів на подорозж кораблями й записані злітання (афіленті). Посилає грошей перекази до всіх частин світу. Має бюро публічного нотаря, що займається контрактами, повнотаслями і цивільними паперами.

Польсько-українська фірма Кослоского й Шелеста є однією з найбільшій забезпеченій і реальностей фірм у Нью Джерзі. Якщо коли-небудь потребуєте допоміж чи поради, дістанете її радо й безплатно. Спеціальні справи фірма покладає дуже дбайливо. Бізнесові години фірми є від 9-тої рано до 8-мої ввечір кожного дня, від 9-тої рано до 5-тої зполудня в суботу. (Огол.)

ЗБИРАЧ НЕДОКУРКІВ.

Дідок ходить по вулиці і збирає недокурки. На плечах несе мішок і там їх вкидує. Якийсь старий пан байдуже дивиться до нього з співчуттям. Видно, дідок мусить бути пристрасним курцем. Він підходить до старця, клепає його по плечах, витягає шкіряну торбинку, повну цигар, і подає її старому.

— Візьміть собі кілька добрих цигар.

Старий дякує, бере кілька штук, які оглядає веселим оком.

Старий пан киває головою:

— Скажіть мені: чи при тим інтересі маєте якийсь зарібок? — питаючись вказує пан на торбу з недокурками.

— Так — відповідає дідок. — При недокурках небагато, але все знайдеться якийсь дурень, що дасть цілого папіроса. Дякую красенько, пане! — і пішов даліше.

7 ПІСЕНЬ на ФОРТЕП'ЯН

"MELODIES OF UKRAINE"

1. Українська Думка, Присовського	.65ц.
2. Українська Шумка, Зентарського	.50
3. Сонце низенько, вечір близьенько (концертне)	.75
4. Закувала та сива зозуля	.50
5. Засвітали Козаченьки	.50
6. Козак	.75
7. Ще не вмерла Україна	.35
Разом	\$4.00

Цих сім пісень Книгарня „Свобода“ продає за **\$2.00**

"СВОБОДА"

83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШІЙ ШІННИК КНИЖОК.

Коли кілька маянців лежали з розваленими головами на землі, решта почала поступати обережніше. Гурт почав заходити Тарзана ззаду. Але Тарзан знав добре, що йому грозить. Він знав, що вони зачнуть обходити його кругом і коли він змагатиметься з противником наперед, то хтось іззаду буде пробувати обездолити його.

Тому він почав беззастанно вимахувати дрючком докруги себе, закреслюючи в повітрі величезний круг. Кілька потвор пробували до нього приступити, але, діставши дрючком, де попало, вони і самі відлетіли мов качани й іншим були остерогою. Та проте ніхто з маянців не кидав у нього ні каменем ні дрючком, хоч могли це робити.

ПТАХИ, ЩО НЕ МОЖУТЬ ЛІТАТИ

Як деяким птахам природа відбрала змогу літати. Є чимало птахів, які наслідком спеціальних життєвих умовин майже зовсім утратили крила, або вони так скарловатіли, що зовсім утратили змогу літати.

Струс, цей майже шість стіп високий африканський птах, має нпр. замість крил лише кучеряві пера, яких уживають у жіночій моді. І мадагаскарський величезний струс, який доходить до 12 стіп і є найбільшою птицею у світі, втратив змогу літати. Цей величезний птах сьогодні вже не живе. Може цей рід птахів вигинув тому шойно кілька століть, однак який він був величезний пізнаємо з костей, великих наче слонових, і з величезних яєць, які заховалися до наших часів. Таке яйце велике як 185 курячих яєць, а цей птах зносив їх 15 до 20 штук загальної ваги яких 600 фунтів.

Чому вимерла порода тих велитнів птахів, ледви чи коли знатимемо. Зате знаємо, що зменшування змоги літати довело до загибелі меншого птаха з породи струсів, званого мра. Цей птах, що був високий яких 10 стіп, жив у Новій Зеландії. Жив він собі щасливо та безжурно лише доки самоанці не вибрали собі того райського острова Фрідленд, новою батьківщиною. Ведитенські птахи, нездібні до лету, не могли втікати і дослівно закінчили життя в жолудках дикунів. Геройські пісні маорійців іще й нині прославляють бої їх предків із тим птахом велитнем.

Майн птах, завбільшки курки, ківі, який всеж деражив свого брата-велитня, ще й нині живе собі у густих чагарниках у сутінку та своїм довезним дзюбом по мочарах шукає червків, личинок і хрущів. Та і цюмо птахів зарожує загибель. Маорійці дуже люблять м'ясо тих птахів і заповідливо полюють на них, тому не довго потягне, що й тих дрібних птахів стріне доля, яка стрінула й інших птахів, що не вміли літати.

Ті всі птахи мали скарловатіли крила і то ма-

УВАГА! СІРАКУЗ, Н. Й., І ОКОЛИЦІ! УВАГА! ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКА „СІЧ“, ВІД. 282 У. Н. СОЮЗУ

ПЕРШИЙ ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 29-ГО СЕРПНЯ (AUGUST) 1937 РОКУ

В СТАШКА НА ФАРМІ (LAKELAND STOR)

Початок в годині 1-шій пополудні. — Першорядна оркестра буде пригравати для молодих і старших і багато інших несподіванок.

Шановні громадяне з Сіракуз і околиці Тов. Українська „Січ“, від. 282 У. Н. Союзу, запрошує вас всіх до численної участі. Вам відомо, що Тов. „Січ“ завжди дає жертви на всі національні справи. Тому поможіть нам злетіти наші пікніки своєю участю, а комітет постаріється, щоб ви всі були вдоволені, за що ручить — Комітет.

Дорожниця: В неділю, в Год. 2:30 пополудні буде забирати гостей бос коло У. Н. Дому, а хто хоче їхати просто на пікнік, хай бере (Fulton) бос і вийде (Stop) Lakeland де буде, при дорозі як знак, укр. прапор.

УВАГА! ОКОЛИЦЯ MONAWK VALLEY, ST. JOHNSVILLE, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ ПОСТУПОВИЙ КЛУБ

ВЛАШТОВУЄ

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

ПОЛУЧЕНИЙ З ТАНЦЯМИ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 29-ГО СЕРПНЯ (AUGUST) 1937 РОКУ

Початок в годині 1-шій пополудні

НА PYRAMID GALL. WEST ST. JOHNSVILLE, N. Y.

ПРИ ГОЛОВНИЙ ДОРОЗІ ROUT 5.

Свіжі напійки і перекуска, добрі музика і інші несподіванки. Укр. Поступовий Клуб запрошує на сей пікнік все наше українське громадянство, нашу молодіж з цілої Mohawk Valley, а се з Broadalbin, Amsterdam, Little Falls, Herkimer, Mohawk, Utica, Rome та з інших місцевостей, приїдьте до нас і ми покажемо нашу солідарність. Нас тут не велика горстка українців, але як ми шановні громадяни і громадяне до нас численно заагостите, то нас буде багато, а комітет буде старіся, щоб всі добре забавилися.

Комітет Укр. Поступового Клубу.

УВАГА! КРОМПТОН, Р. АЙ., І ОКОЛИЦІ! УВАГА! ТОВАРИСТВО ЗАПОРОВЬКА СІЧ, ВІД. 246 У. Н. СОЮЗУ

ВЛАШТОВУЄ

„КЛЕМ БЕЙК“

ЗАБАВА ВІДБУДЕТЬСЯ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 29-ГО СЕРПНЯ (AUGUST) 1937 РОКУ

НА ФАРМІ У МАРКА ЛОДИ НА РАКИ ГІЛІСТ ГРІНВІЧ ВІЕНЮ.

Запрошуємо українців з Провіденс, Сентрал Фолс, Плавтукет, Вунсокет і Менвіл, Р. Ай., а також з Блекстон, Тавитон і Бостон, Масс. Прийдіть, а не пожадуєте, за що ручить —

198

Комітет Товариства.

буть тому, що їх предки не могли літати. У т. зв. пісарського пінгвіна, що належить до найбільших пінгвінів (високий три стопи), ці крила схожі радше на плавці. Виглядає, наче цей птах хотів стати свого роду тюленем. Він так зручно плаває та нуркує, що ледви яка риба, за якою пускється, може йому втекти.

В інших випадках крила деяких птахів зовсім пристосувалися до життя на воді, так що приладу лету ступнево перетворювалися у прилади плавання.

До таких птахів належить, наприклад, птах, званий великий нурець (альціде), що жив великими громадами на північних пташачих островах, аж доки тому сто літ не вигоби, і то внаслідок людської менаісности. Сьогодні того птаха можемо бачити хіба в деяких музеях.

Переміна органів літання в органи плавання відбулась і в пінгвінів, які живуть в околиці північної льодової області.

Чудесна дитина.

А.: Чи ви вже чули славного восьмилітнього скрипака Недадьського?

Б.: Так, перед дванацятьма роками в Кракові.

Зі злости.

— Коли я зложуся на мою жінку, то зараз по коняк.

— Тому ти завжди п'яний.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ТОТОН, МАСС.

Примітка забави.

Дня 15. серпня ц. р. зробили громадяни Стефан і Марія Шури поправини для своїх дітей, які подружжались.

На ці поправини запрошено всіх свідомих українців, в більшості членів 40 відділу ОДВУ, до якого належить син згаданих громадян, Остап Шура. Треба згадати, що молодий Остап Шура належить до тих свідомих українців, які знають своє завдання супроти краю.

Примно було бавитись на тій забаві, бо здавалось, що це була одна родина. Всі прекрасно забавлялись, а потім забрав голос гром. Тома Стойко й побажав молодому подружжю найкращого щастя на новій дорозі та зараз згадав за рідний край, за героїв і за їх боротьбу.

Щоб цей день задержати в пам'яті, він завізав присутніх зложити добровільні датки на визвольну боротьбу. Зложили: Т. Стойко, Х. Салата, Б. Харамбура, пані А. Омар, С. Омар, С. Шура, пані М. Шура, М. Ю. Витязь, С. Сорочка, пані М. Сорочка, М. Хруняк, М. Клішей по \$1, пані М. Омар, пані В. Омар по 75 ц., М. Кебел, пані С. Броський, І. Ледаковський, С. Шура, пані І. Шура, пані А. Шура по 50 ц. Гроші виставно через Центральну Управу ОДВУ.

Тома Стойко.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Часописи на села.

Організація Оборони Лемківщини Західної України, відділ 1. у Нью Йорку, вислала \$31 на однорічну передплату ріжних українських часописів для таких 30 сіл: Смільняк, Ялин, Волиця, місто Тиліч, Терка, Підлечари, Красинці, Одрехова, Райське, Босько, Морохів, Завадка Морохівська, Пулави, Костарівці, Котань, Шавне, Луг, Полонна, Сторожі Великі, Загитинь, Соторів, Долишній, Фалейка, Буковець, Куляшине, Поляни Сировичні й Мокре.

Взиваємо інші відділи і всіх наших українців-лемків, щоб також передплатували часописи своїм односельчанам, чи рідні!

Андрій Марко, фін. секр; Григорій Цап, касієр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

На всіх імпрезах і весільх „Радіона Оркестра“

М. А. СЕРБІНСЬКОГО

Обслужує і найбагатіших.

169 AVE. A., NEW YORK CITY.

Телефон: ALgonquin 4-4952

МІХАЛ П. КОСЛОСКИ

І СТЕПАН А. ШЕЛЕСТ

ОБЕЗПЕЧЕННЯ І ПЕРУХОМОСТІ (REAL ESTATE)

Публічний нотар. ... Моні ордери. Корабельні карти. ... Європейські справи.

20 JONES STREET, NEWARK, N. J.

Tel.: Market 3-2597

Д-Р Е. Я. МИХАЛЕНКО

ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

1605 W. CHICAGO AVENUE (cor Chicago and Ashland) CHICAGO, ILL.

Урядові години: 9-10; 1-4; 7-8.

Office phone: Seeley 5004

Res. phone: Van Buren 1126

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET, Between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12 ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ріжниць, як далеко поза Півднем. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира чесна. —

383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Melrose 6-5577.

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удиртеггер заряджує погребам по пів так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Dignified Funerals as low as \$150. Telephone: Orchard 4-8088

Урядовці.

— Котрого дня маєте ви в бюрі найбільше роботи?

— В понеділок, бо того дня треба аж дві картки з календаря видерти.

Шотландець.

— Я мав неспокійну ніч.

— Чому?

— Бо господар казав, що як я знайду в ліжку хочби одну блондинку, то не заплачу за нічліг. Отже я цілу ніч шукав...

Коли кілька маянців лежали з розваленими головами на землі, решта почала поступати обережніше. Гурт почав заходити Тарзана ззаду. Але Тарзан знав добре, що йому грозить. Він знав, що вони зачнуть обходити його кругом і коли він змагатиметься з противником наперед, то хтось іззаду буде пробувати обездолити його.

Тому він почав беззастанно вимахувати дрючком докруги себе, закреслюючи в повітрі величезний круг. Кілька потвор пробували до нього приступити, але, діставши дрючком, де попало, вони і самі відлетіли мов качани й іншим були остерогою. Та проте ніхто з маянців не кидав у нього ні каменем ні дрючком, хоч могли це робити.

Тарзан дивувався цьому. Та в боротьбі нагадалося йому повідання Дарнота про страшні муки, які завдавали йому маянці, і Тарзан прийшов до переконання, що вони теж „шадять“ його, щоб мати нову жертву для своїх диявольських мук. Маянці після кількох спроб обездолити його дали йому спокій, і стоячи здалека, мовчки дивилися на нього.

Побачивши, що вони вже його більше не нападають, Тарзан перестав вимахувати дрючком. На нього почало надходити умучення. Маянські потвори знали, що він довго не витримає, і тому спокійно стояли, вичікуючи його цілковитого виснаження. Тарзан також зорієнтувався в їх грі і почав спочивати та набирати у свої мязи нової енергії.